

СІМЛЫ ТВОРЧАЙМОЛАДЗІ — НА СЛУЖБУ ВЯЛІКІМ ДЭЛАМ

(Працяг. Пачатак на 1-й стар.)

большасць маладыя творчыя сілы — здаровыя сілы. Яны разумеюць патрабаванні партыі і ўхваляюць вострую партыйную крытыку варожых тэндэнцый у мастацтве.

Ніхто не сумняваўся, што менавіта так і будзе, што разлікі на нешта процілеглае — пустыя разлікі нашых ворагаў.

Мы чуюм тут выступленні, розныя па інтанацыі і па амету. Многія сказаныя прамовы парадавалі сваёй грамадзянскай сталасцю. У іх прагучала шчырае жаданне праслужыць да крытыкі грамадства, імкненне тварыць у духу патрабаванняў партыі і народа.

Ісці ў наву а часам. Нельга, напрыклад, не звярнуць увагі на выступленні паэта Я. Еўтушэвіча, пісьменніка В. Аксёнава, скульптара Э. Неізвестнага і некаторых іншых.

У рознай ступені і, вядома, кожны па-свойму яны выявілі разуменне ўзаемнага партыі. Хочацца верыць, што шчырае іх заўважэнне будзе падмацавана творчай працай. А менавіта гэта мае значэнне, менавіта гэтага хоча савецкая грамадства, калі так кіравалі пеціцыі сваю творчую моладзь.

Але, на жаль, тут гаварыліся і іншыя прамовы, у якіх яны праглядаюць імкненні ў што б там ні ста, абараніць свае няправільныя пазіцыі, аніж, так сказаць, «краткую абарону». А ад чаго, уласна? Няўжо ад партыі, ад народа? Як вядома, не ўсе зроблі правільныя вывады з ўказанняў партыі, талючы сэнс іх заключэнняў і тым, каб памачыць некаторым дзеячам літаратуры і мастацтва вываляцца ад заблуджэнняў і заняць правільныя пазіцыі.

Вядома, некаторыя мастакі хочучы заняць гэтую пазіцыю не прыступілі да гэтага.

Гаварыць, маўляў, колкі хочаце, я стаю і буду стаць на сваім. Для мяне вышэй за ўсё мае «я», мае «сабастая думка».

Так, на мой погляд, выглядае выступленне мастака Н. Андронава. Не бачу падстаў абараніць ад яго такіх мастакоў, як Б. Ігансон, В. Сярго, А. Пастаў, і многіх іншых. Іх заслугі перад савецкім мастацтвам вядома. Нас забяспілі тут, што абстракцыянізм быццам не мае ніякага ўплыву сярод мастакоў-прафесіяналаў, што ўвогуле, маўляў, у гэтым пытанні няма нічога. Але вось перада мною «творчы» член дэмакратычнага саюза мастакоў, так сказаць, прафесіяналаў — Ю. Васільева і Н. Ягорына. Іх палітыкі ўзброеныя на старонку амерыканскага часопіса «Лайф», і ўзброены, вядома, у зусім пэўных матах.

Трэба рашуча запрэчыць Н. Андронава па паводу яго няправільнага стаўлення да крытыкі фармалізму і абстракцыянізму. Спрабуючы адстаяць права на існаванне фармалізму ў мастацтве, рашуча на няправільны шлях, што ён бачыць, што яго поўнапраўнае кіраванне палітычным дэпартаментам.

На эд літаратуры і мастацтва? Менавіта гэта, што ён прынімае, да справядлівай крытыкі сваё творчы здольнасць служыць народу.

Кі дзіўна, але ў нас аб'явілі такія крытыкі, якія ніроўна ерашадкавалі літаратуру і дзеячам мастацтва правільна ўспрымаць крытыку, «падбурхоўваюць на бойку», выдаючы да брабляннасці упартасці і імкненне «стаць да канца» ў сваіх памылках і заблуджэннях. Прычым сумленна самарытыка, імкненне ўважліва і выправіць памылкі іншых раз трышчурка як «здача пазіцыі». На жаль, такое «падбурхоўванне» бывае і ў друку, у тым ліку ў выступленнях некаторых старэйшых, больш вопытных таварышаў.

Вось адзін вельмі павучальны прыклад. Малады пісьменнік В. Аксёнаў уважліва паставіўся да крытыкі яго рамана «Зорны білет» і разам з рэжысёрам А. Зархі, ствароўчы фільм «Мой малады брат», унёс у сцэнарый і параўнаў з раманам некаторыя параграфы і аб'ядналі іх. Здавалася б, трэба падтрымаць іх і адказаць і рэжысёра за уважлівае стаўленне да грамадскай крытыкі. Але не тут было. У некаторых органах друку іх сурова раскрытыкавалі менавіта за тое, што яны ўлічылі крытыку, далі больш выражанае ацэнку рознага роду «загібам» у аснове і паводзілі герояў, занялі больш актыўную грамадзянскую пазіцыю.

У чым справа, чаму адбываюцца такія з'явы? Вядома, не з-за жадання памачыць пісьменнікаў усталявацца на правільных пазіцыях, а наадварот, штурхнуць іх на іншы шлях.

Надоброў паслужыць маладым дзеячам літаратуры і мастацтва знаёмыя няўмеранае ўслаўленне ў іх адрас. Так адбылося з кінафільмам М. Каліна «Чалавек ідзе за сонцам». У фільме адчуваецца таленавітасць аўтара, але ёсць і сур'ёзныя недахопы, супраць якіх нельга не прарэчыць. Понюкі асаблівы, у што б там ні стала незвычайнай формы абарочваюцца ў раздзірае адулю фільма чыста вонкавым арыгінальнасцю, манернасцю, некратычным перайманнем замежных мод.

Перасэрчачы маладога здольнага рэжысёра было проста-такі неабходна.

Адначасна работнікаў кінамастацтва СССР і яго кіраўнікі зналі іншую пазіцыю. Чым яны выклікалі — цяжка нават растлумачыць. Карціны расхвалілі, ацанілі, што яны выдатнае дасягненне савецкай кінамастацтва. Нямаючы больш захапленых выступленняў у

друку. А вось масавы глядач фільма не прыняў.

Нашата раскідваць маладым работнікам мастацтва пры першых жа іх удачах размерныя пахвалы? Яны ж кружыць галаву іншым і іх. Тыя ўсрэдзі пачынаюць бачыць у сабе «першаадкрывальнікаў» новых, нікім раней не вядзеных шляхоў у мастацтве.

Нешта падобнае здарылася, на жаль, са з'яўленым маладым рэжысёрам А. Таркоўскім, аўтарам добрага фільма «Іванова дзяцінства». Ён прыняў за чыстую манету непамярны захапленні і сур'ёзна наверх у тое, што менавіта яму належыць адкрыць пазіцыю кінамастацтва. Ну хіба «можна так!» У маладых жа аўтараў, усё яшчэ наперадзе, нашата ж ўзводзіць манумент за першыя, някляк нават добрыя крокі ў кінамастацтва.

Працуй ды працуй, а ўсё астатняе прыйдзе!

Сей-той праўдліва неабгрунтаваны апасенні, які бы прычыняў крытыка недахопаў у мастацтве не адрозніва астануючы, што існаваў у краіне ў часы культуры асобы. Здаецца, нават пытанне, ці не адбываецца нават адверганне моладзі, якая займаецца творчымі пошукамі? Думай так — значыць думаць памылкова. Барачка ідзе не супраць маладых талентаў і іх творчых пошукаў, а супраць фармалістычных скажэнняў і іх крайняга выяўлення — абстракцыянізму, супраць імкнення некаторых мастакоў агрубіць і прымітаваць вобраз савецкага чалавека, супраць распаўсюджвання ў асяроддзі нашай творчай інтэлігенцыі такіх фармалістычных выкрутасцаў, якія варожы і незразумелыя народу.

Усе мы добра разумеем логіку неамагчынасць у нашых умовах звароту да метады культуры асобы. Аднаўленне ленінскіх норм жыцця, вымарочванне перажыткаў культуры асобы — гэта пастаянны клопат нашай партыі. Нікакі «прапрадукцыя» і «накляніцтва ярылюбоў» партыя не дапусціць.

Але нельга думаць, што наогул не будзе ніякай крытыкі фармалістаў і абстракцыяністаў.

Наведанне кіраўнікаў партыі і ўрада выступаў маскоўскіх мастакоў, іх сустрэча з творчай інтэлігенцыяй мелі сваёй мэтай садзейнічаць далейшаму ўздзеянню савецкай культуры. Трэба спыніць прайкненне пачварніцтва і скажэнняў у сферу мастацкай творчасці, стварыць атмасферу нецярпимасці да ўсіх прыаў варожай ідэалогіі, да фармалістычнага фокісавання і штурманства ў мастацтве, стварыць абстаноўку, якая садзейнічае далейшаму згуртаванню ўсіх сіл мастацкай інтэлігенцыі на адной глебе — на глебе марксізма-ленінізма.

І ніякі ніхто не зыходзіць з таго, што ў ідэйных пытаннях магчымы кампраміс, што можна «памірацца» на нейкім сярэднім прамежковым пункце погляду, прымаць і для прыхільнікаў і для праціўнікаў сацыялістычнага рэалізму, і для рэалістаў, і для абстракцыяністаў, і для мастакоў, і для фокісавання ў мастацтва.

Партыя дамагаецца аб'яднання творчых сіл на прынцыповай, і толькі прынцыповай, аснове. Яна не прымырляе да ўсялякіх адступленняў ад заваяваных у барацьбе і нацярпаўных жыццём прынцыпаў сацыялістычнага мастацтва. Мы падтрымліваем і будзем падтрымліваць усё тэ сілы, якія адстаіваюць і развіваюць сацыялістычнае мастацтва. Трэба заахочваць самай актыўнаю, наступальнаю і бескампраміснаю ідэйную барацьбу за пазіцыі, вызначаныя ў Праграме КПСС, за цесную сувязь мастацтва з жыццём народа.

III.

На нашай сустрэчы прысутнічалі маладыя пісьменнікі, мастакі, кампазітары, работнікі кіно і тэатра. Вядома, трэба хоць бы коротка сказаць пра кожнага від творчасці.

Спачатку аб пытаннях выяўлення мастацтва. У друку апублікаваны асноўныя заўвагі, якія былі выказаны М. С. Хрушчовым і іншымі кіраўнікамі партыі і ўрада аб скажэннях і выяўленчым мастацтве. Гаворка ішла аб так званых «шуканках» мастаках — фармалістах і абстракцыяністах, якія нічога не знайшлі, але затое многае страцілі. Яны страцілі і змест і форму мастацтва. І думку і пацукі ў галаву — стварыць з народным жыццём. Калі ж нічога не знайшлі, дык іх знайшлі, і далі хутка знайшлі, падлічылі на слабы душы.

І дарэмна, можна сказаць нават неабудуна, некаторыя крытыкі, ды і толькі крытыкі, робяць вядлікія вочы, калі ім гавораць, што абстракцыянізм не стаць па-за палітыкай, што яго падтрымліваюць і культывуюць пэўныя класавыя сілы.

Так, на канферэнцыі, якая адбылася ў Істытуце істэрычнага мастацтва, літаратуразнаўца Д. Копаляў падзяраў сумнінна самую шчырасць залежнасці фармалістычных і абстракцыянісцкіх тэндэнцый у мастацтве ад імпэрыялістычнай ідэалогіі. Мне не падаюцца абстракцыянісцкія творы, гаварыў ён. І адразу ж праймаў: але калі хто мае абстрактыяны карціны — ніякі малае, пакуль яму не абрыдне.

Вельмі сумніўны пункт погляду абараняў Ю. Нагібі, які ў артыкуле, апублікаваным у «Літаратурнай газеце», выдаваў за ўзор сучаснага мастацтва пачварныя скульптуры Э. Неізвестнага. А крытык А. Гасеў у газеце «Московский художник» запярэў, што «мова абстрактыянага мастацтва зусім не больш умоўная, чым усялякая іншая. Хутчэй наадварот, выяўляючы ад цяжкага сэнсу і паянчавы, якім заўсёды спадарожнічае умоўнасць, яна стала безумоўнай, як рымакне ці трызнаенне».

Хіба не яна, што тая жывая цікавасць, якая была праўдліва за

ходзімі журналістамі да фармалістычных і абстракцыянісцкіх твораў асобных савецкіх мастакоў, у прыватнасці да студыі Э. Бялоціна, зусім не выпадкова.

У буржуазнай прапагандзе зусім сядома, у зусім пэўных матах падтрымлівае і ўхваляе абстракцыянісцкае трукцава некаторых нашых гора-наватараў. На разбачванне душ разлічана, напрыклад, выступленне рэакцыянага амерыканскага часопіса «Лайф».

Нехта А. Маршак — супрацоўнік часопіса — захапіўся ад захаплення з паводу выяўленага ім «дзіўнага, надзвычайнага, поўнага руху ў Расіі, патаемнага міжыку маладых мастакоў і скульптараў». З абсалютна здавальняючым гэты ўзрыў сябра «сапраўднага» мастацтва іша пра «двушчынасць тых савецкіх мастакоў, якія афіцыйна працуюць як рэалісты, а дома ішучы абстрактыяны опусы. Ён усяляк стараецца раздзіраць і падтрымаць фармалістычны захапленні некаторых нашых мастакоў».

Няўжо ні ў кога з маладых людзей, прыхільнікаў абстракцыянізму, не ўзнікне пытанне: чаму на іх паляюць і б'юць у іх інтэры? Па чым яны журналісты? Мікты, каб яны хіць прымаць падмалі, ды пераказвалі б, што іх абстракцыянісцкае погляданне густа афарбоўваецца такой фарбай, як палітыка. Магчыма, тут да месца будзе прагадаць вядомыя крылатыя словы А. Бебеля: калі цябе вораг халялі, падамай, якое ты гультаства зрабіў; за што ён цябе халяў?

Беспрыкладнасць і бесплоднасць абстракцыянізму прызнаюць цяпер усё развіваючы людзі.

Магчыма, яшчэ будзе прынесці адно цікавае прызнанне. З снежня стары мастак з горада Оса Сігмунд Фейлінг ісаў савецкаму паслу ў Нарвегіі!

У тэлеграме з Масквы, апублікаванай у адной з нашых газет, паведамляецца аб тым, што прам'ер-міністр Хрушчов наваў у суботу выступаў абстрактыянага мастацтва. Ён пісаў газеце «Правда», прам'ер-міністр сказаў аб некаторых з карцін, што цікага зраўмець, ці былі яны намаляваны зместом асла і нарысаваны людзьмі. «Мастацтва такога роду варожэ савецкаму народу. І ён адлягае яго», — заявіў прам'ер-міністр, згодна газеце «Правда».

Калі вы, пачас, пры выпадку будзеце пісаць у Маскву, прашу Вас паведамаць аб тым, як паставіўся стары нарвежскі сяўшчын да думкі прам'ер-міністра ў адноснах да абстрактыянага мастацтва. Тым словам, якое найлепшым чынам можа выказаць мае пацукі, калі я чытаў паведамленне, з'явілася слова «Ура!»

Абстрактыянае мастацтва таксама варожэ і нарвежскаму народу. Але ў нас, аднак, няма дзяржаўнага ўладзя, які валодае мужнасцю і ўладзя, каб сказаць аб гэтым».

Так, у Камуністычнай партыі Савецкага Саюза дастаткова мужнасці і шчырасці, каб сказаць праўду пра абстракцыянізм.

Да гэтага часу мы гаварылі пра фармалістычныя тэндэнцыі ў выяўленчым мастацтве; яны прайкілі і ў іншых відах мастацкай творчасці. Няправільныя тэндэнцыі іслучыў і ў музыцы.

Насіроўчанне непамярнае захапленне джазавай музыкой і пошлімі танцамі. Давяйце больш уважліва прыглядзецца да таго, што выконваецца насам у астрадзкіх канцэртах, па радыё і тэлебачанні, што гуляць у маладзёжных клубках і кафе, транслююцца ў парках, на выстаўках, у ігніках. Зразумела, і ў астрадзкіх музыцы ёсць шмат добрага, светлага, куды больш, чым чаго-небудзь ігнала. Але ўсё ж ня родка чуюцца і дзікі піск, грукат, вышч, што ўзніваюць нервы людзей. Музыка паталогія, на жаль, не сустракае належнага асуджэння перш за ўсё з боку саміх кампазітараў. Больш таго, на апошнім пленуме праўдліва Саюза кампазітараў РСФСР выступаўшыя патрабавалі ўсмерна заахочваць развіццё маладзёжных джаз-клубаў і адкрыць у кансерватарыі семінары для праходжання спецыяльнага курса вывучэння амерыканскай сістэмы джазавая выканання.

Ды ці толькі захапленне амерыканскім джазам гаворыць пра насіроўчаюцца з'явы ў музычным мастацтве?

Разабірчыцеся, таварышкі кампазітары, у тым, што адбываецца з песняй. Савецкія людзі любяць песню. Але побач з песнямі шырока грамадзянскага гучання, з песнямі, якія ўслаўляюць духоўную прыгажосць савецкіх людзей, раскрываюць іх душэўную чысціню, іслучыў песні пошлыя, разлічаныя на дрэнныя, абывацельскія густы. У канфіліце з усім ладом нашага жыцця знаходзяцца, у прыватнасці, некаторыя вершы і песні здольнага паэта В. Акуджава. Увесь іх лад, усё ітананацыя, усё-всё — не ад чысціні душэўнай, а ад дурнага надумо. Кажучы, быццам гэтыя песні больш наша моладзь, але якая? На чым гэтыя разлічаныя?

Нічога добрага не абцяюць таксама захапленні некаторых маладых кампазітараў эксперыментамі ў стылі джазаванай музыкі. Бо па сваёй бессэнсоўнасці і пачварнасці яна можа саборнічаць хіба толькі з абстрактыяным жыўяліствам. Творы такога стылю ўваўляюць сабою набор механічных гунавак кампазіцыі, пазбаўленых меладычнасці і прыгажосці, жывога вобраза гэтаму.

Але вось што цікава. Расказваюць, што вядомы кампазітар Ігар Стравінскі, якому ўвогуле даліся эстэтычныя асновы нашай музыкі, нават ён, паслухаўшы ў Ленінградзе выравы нашых дэмакратычных прыхільнікаў фармалістычнага «авангардызму», высмеў іх як ілжэзнае, бездарнае і вяржачнае. Што ж, думка Стравінскага ў дэдаўнім выпадку — вяржачнае сведчанне. Яна павіна прымусяць за

думачка некаторых маладых людзей, якія праявілі вядлікае змястоўнае мастацтва на таннае перайманства, на сумніўныя поспех у пэўнай часткі калымузычнай публікі.

Нельга не сказаць і аб пазіцыі кампазітара Андрэя Валконскага — таленавітага чалавека, які чамусьці добра сябе адчувае ў модным адзенні «з чужога пляча». Што знаходзіць ён добрага ў тым, што замкнуўся ў вузкім свеце вытанчанага стваральніцтва, здольнага выклікаць цікавасць хіба толькі ў музычных сабаў? А ён жа, мяркую па ўсім, мог бы парадаваць савецкіх слухачоў добрай музыкой.

Некаторыя кампазітары, песні якіх ведае любіць моладзь, у сваіх друкаваных і вусных выступленнях спрабуюць іншы раз паставіцца перад маладымі кампазітарамі гэтакім даракам.

У адной з маскоўскіх газет надаўна быў апублікаваны артыкул Н. Багаслоўскага і М. Львоўскага «Слова аб песні». Яны лічаць, што нават бессэнсоўная па амету песні карысна талю, што яны, маўляў, вабяць моладзь не «уласна бессэнсоўнасцю», а «уласна прыметамі і ўзнімаюць сваіх адносін да бессэнсоўнасці». Што гэта такое? Вядома, «глыбокае» філаасофаванне на мелікім месці! Так, але нашата такую філаасофію трэба нягнуць на старонкі газет?

Савецкай моладзі патрэбны «добрая і розныя» песні, патрэбны песні баявыя і жаргонныя, турськія і вясельныя, характарныя і ўрачыстыя. Няпраўда, што ў нас не заахочваюць лірычныя песні! Народ адлягае толькі дрэнную лірыку, добрыя ж творы ведаюць і любяць усё, яны вядомы дэкама за межамі нашай краіны.

Можна пагадзіцца з тым, што прамерна турські погляд на песнюную творчасць можа дэсціць і нашым. Але калі чытаец гарачыя пахвалы размоўнай манеры сляўнае або заклікі прымаць усрэдзі некаторых рамесніцкіх падробкі і песняныя сурогаты, робіцца горка і крыўдна.

Народ падтрымлівае ў літаратуры і мастацтве толькі тое, што памагае будаваць камунізм, надае людзям высакорднісць, робіць іх жыццё зместоўным і прыгожым.

У жыцці адбываюцца вядлікія змены і ператварэнні. Ідзе барацьба новага са старым, новае, маладое, камуністычнае маіне і перамагае. За апошняе дзесяць гадоў наш народ атрымаў шмат выдатных кніг, якія стаць на ўзроўні нашай вядлікай сацыялістычнай культуры. Але калі глядзець праўдэ ў вочы, сёе-тэе няправільнае, памылковае і ў мастацкай літаратуры. Нарадка тут на першым плане аказваюцца не барацьбы, а хлопкі, юнакі і дзядзючкі, якія ніяк не могуць знайсці свайго месца ў жыцці, гэтакія катэнічачыя, франдэруючыя, фірканчыя маладыя людзі.

Есць такія людзі ў нашым жыцці? Напэўна, ёсць. Але хіба яны задаюць тое, хіба яны вядуць на штурм нашу слаўную моладзь?

Выступіўшы на нашай нарадзе пісьменнікі і паэты справядліва ставілі пытанне аб тым, што многім творам літаратуры, апублікаваным у апошні час, не хапае грамадзянскага пады. Замест баявой пазіцыі і прамы перад вачыма савецкага чытача ірэдзікі мільягоўнага творчання, ірэдзікі напісат аднаўдзена на так званыя «вечныя тэмы», лірычнае абячванне і чытацельскае насам у астрадзкіх тэатруальных апісанніў зарганіцы, поўных салодзёных слоў дэбрадунства і замлванасці, зробленых галаўным чынам пад уражаннем агляду турськіх маршпарту? Дзе глыбіння і ярыя творы, якія з вяртасцю працягвалі б традыцыі М. Горькага і Ул. Маякоўскага, традыцыі «Горада Жоўтага Дзіла» і «Вяршаў пра Амерыку».

У іншых, нават таленавітых пісьменнікаў не ў лашане галаўная тэма савецкай мастацкай літаратуры — наш сучаснік.

Жыццё востра ставіць пытанне аб выразнасці ідэйна-мастацкіх пазіцыі маладых літаратураў, аб недапушчальнасці падладжвання да зарубежнай моды, пераймання фармалістычнага трукцава. Бо часцей за ўсё ўзроўнасць і наўмыснае ўскладненасць формы прыкрываюць беднасць ідэй і беднасць думак. Нямаюць яны выходзіць у свет пошлыя, рамесніцкія творы, разлічаныя на густ абывацеля, адзначаных непатрабавальнасцю і неразборлівасцю ў маральных адносінах.

Усё мы па наватарства, за творчасць. Даўна гаварыць такія самі па сабе заразумелыя рачы. Але тут трэба падкрэсліць, што мы за такое наватарства, дзе новай формай наватарства не ў выніку арыгінальнасці, а ў арыгінальнасці.

Усё мы радыся грамадзянскім, патрыятычным вяршам Я. Еўтушэвіча. Ён вельмі чутлы да сучаснасці. Але быў і ў іныя вершы — напярэвоўкі дэмакратычных, якія падтрымліваюць абывацельскім настроям. Савецкая грамадзянская прама прымаяе лірычныя і грамадзянскія вершы паэта А. Вазісенскага. Але яна не мірыцца з пашлавымі матывамі некаторых яго твораў. Няма магчымасці гаварыць пра творчасць іных таленавітых паэтаў, у прыватнасці Р. Радзевіцкага, Е. Ісаева, Р. Казаквай, В. Фісэва, галасы якіх гучаць усё мацней і мацней.

Хочацца выказаць некаторыя заўвагі і пакаданым маладым работнікам кінамастацтва.

Кіно ў нашай краіне на справе стала самым масавым з мастацтваў, адным з важнейшых сродкаў камуністычнага выхавання.

Савецкае кінамастацтва ўваўне на рухачае ўару, да новых творчых здзяйсненняў. Агульнае ўдзяма мастацкай творчасці ў нашай краіне, які наараўнасці ў нашай краіне, прыметы і ў кінамастацтва. За апошнія гады значна засцеў паўляючы высока ідэйныя і мастацкія запатрабаванні савецкіх глядачоў. Некаторыя з іх маюць грамадзянска-патрыятычнае гучанне і вострую сучасную праблематыку. Абнаўдзёнае вядлікі прыток маладых талентаў у кінамастацтва. Паспехі савецкага кіно адзначаюцца цяпер усюды — і ў нас, і за рубяжом.

Але мы павіны бачыць і другі бок. Хіба можа мірыцца, напрыклад, з тым, што на экраны краіны побач з добрымі творамі нарадка выхадзяць фільмы сумныя і маламастацкія, а часта нават такія, што скажваюць жыццёвую праўду? У руках дэячыня кіно — магутны сродка ўздзеяння на розумы і сэрцы мільянаў людзей. Такім сродкам трэба асабліва ўмець і барацьба кінарэжысёра. Цэнтральнае месца ў творчых кінамастацтвах права павіны заняць ярыя вобразы нашых сучаснікаў. Ідэйна пераважных і маральных чыстых будаўнікоў новага свету, вобразаў, якія іслучыў у сабе магутны выхавачы зарад. Аднак аўтары неаатары інакарцыі, які ўказваў аднаўна ЦК КПСС у пастанове аб кінамастацтва, збавоўча з правільных пазіцыяў і ацэньваў з'яўдзіліся галаўная і рашаючае ў нашым жыцці, не хапае існага разумення перспектывы развіцця савецкага мастацтва па шляху да камунізма. Няма яшчэ неабходных клопатаў аб жанравай разнастайнасці кінафільмаў, мала стварэнца захапленых інакарцыі, музычных фільмаў, інакарцыі для дзяцей і юнацтва.

М. С. Хрушчов гаварыў некалькі разоў, што яны ішчы раз старожы такія сумныя ініці, якія неамагчыма чытаць без таго, каб не калосць сябе ішпільна. Тое ж самае можна сказаць і пра некаторыя фільмы, у якіх паказу ярых глядач спыць або ўчынае з залы. Дзеячам кіно варта было б задумацца і над тым, што некаторыя фільмы, аб'яўленыя ў асяроддзі саміх творчых работнікаў амаль не вяршыня сучаснага кінамастацтва, слаба наведваюцца глядачамі.

Абавязак савецкіх кінамастацтва — пастаянна ўдасканальваць сваё мастацкае майстэрства, развіваць і далей слаўную традыцыю сацыялістычнага рэалізму, забягачы ў яго новымі мастацкімі адкрыццямі, па вартасці ўстаўці наш народ, яго барацьбу за ішчэслую будучыню ўсяго чалавечтва.

Цяпер некалькі слоў пра развіццё тэатральнага мастацтва. Зразумела, спектакль, значны па амету і выразнасці па форме, у нас няма. Але ішчы раз нараджаюцца спектаклі, які ішчучыця прыцягнучы увагу глядачоў наўмысна ўскладненасцю формы, награвачаннем неапраўданых трукцаў. Арыгінальнасць у што б там ні стала з'яўляецца нібы галаўная «творчая» задачай некаторых рэжысёраў і драматургаў. Асноўна — спектаклі-аднаўдзены. Паказалі, што так званыя «арыгінальныя» спектаклі з'яўляюцца ірэдзіка пасля адзёў ішчы зарубежных гасцраляраў або па выхадзе чарговых усупнаў аб В. Мейерхольдзе.

Усё мы па наватарства, за творчасць. Даўна гаварыць такія самі па сабе заразумелыя рачы. Але тут трэба падкрэсліць, што мы за такое наватарства, дзе новай формай наватарства не ў выніку арыгінальнасці, а ў арыгінальнасці.

Усё мы радыся грамадзянскім, патрыятычным вяршам Я. Еўтушэвіча. Ён вельмі чутлы да сучаснасці. Але быў і ў іныя вершы — напярэвоўкі дэмакратычных, якія падтрымліваюць абывацельскім настроям. Савецкая грамадзянская прама прымаяе лірычныя і грамадзянскія вершы паэта А. Ваз

